

Gây Mê để Sinh Con Theo Cách Cesarean (Giải Phẫu Ở Bụng)

Anesthesia for Surgery Cesarean Delivery

www.bcwomens.ca

Nếu sinh con theo cách cesarean thì quý vị sẽ được giải phẫu. Gây mê để giải phẫu giúp quý vị không cảm thấy đau dù quý vị tỉnh hay mê man. Nhiều khi có thể chọn lựa giữa hai loại gây mê chính.

Mục Lục:

Làm thế nào để tôi biết loại nào tốt nhất cho tôi?	1
Hai loại: một chỗ và tổng quát	1
Những loại gây tê một chỗ	1
Khi tôi được gây tê một chỗ thì sao?	2
Khi gây tê một chỗ có tác động thì sẽ cảm thấy như thế nào?	2
Làm thế nào để bác sĩ gây mê biết tôi đã sẵn sàng để bắt đầu giải phẫu?	2
Diễn tiến cuộc giải phẫu ra sao?	3
Khi giải phẫu xong thì sao	3
Gây mê tổng quát, còn được gọi là “gây mê”	3
Khi tôi được gây mê thì sao?	3
Khi giải phẫu xong thì sao?	3
Khi so sánh gây tê một chỗ và gây mê tổng quát thì quý vị thấy	4
Có biện pháp giảm đau nào cho tôi sau khi giải phẫu?	4
Tôi có thêm thắc mắc. Tôi có thể nói chuyện với ai?	4

Làm thế nào để tôi biết loại nào tốt nhất cho tôi?

Trước khi giải phẫu, bác sĩ sẽ nói chuyện với quý vị về việc chọn loại gây mê. Bác sĩ này được huấn luyện để gây mê và giảm đau cho quý vị trong khi giải phẫu. Bác sĩ này được gọi là bác sĩ gây mê. Bác sĩ gây mê muốn quý vị biết các loại gây mê, cách thực hiện và các lợi ích và khuyết điểm của mỗi loại. Bằng cách dùng các chi tiết này, quý vị và bác sĩ gây mê có thể chọn loại tốt nhất cho quý vị.

Hai loại

Có hai loại gây mê chính khi quý vị sinh con theo cách cesarean. Trong một loại thì quý vị vẫn tỉnh nhưng các dây thần kinh ở phần dưới cơ thể quý vị đã tê nên quý vị không cảm thấy đau. Loại này được gọi là **gây tê một chỗ**. Đa số các trường hợp giải phẫu cesarean được thực hiện trong khi gây tê một chỗ. Cách này thường an toàn hơn cho người mẹ và em bé. Nếu được gây tê một chỗ, quý vị sẽ vẫn tỉnh để trải qua kinh nghiệm sinh con. Quý vị cũng sẽ được khuyến khích mời một người đến ở cạnh quý vị như người bạn tình, mẹ, người trợ giúp hoặc bạn để cùng trải qua kinh nghiệm sinh nở với nhau.

Loại kia là làm cho quý vị mê man để giải phẫu. Trường hợp này được gọi là gây mê tổng quát hay gây mê. Có thể cần đến loại này cho một số trường hợp cấp cứu hoặc nếu có lý do quý vị không thể được gây tê một chỗ. Gây mê tổng quát ít được thực hiện hơn nhiều so với gây tê một chỗ.

Những loại gây tê một chỗ

Có ba loại gây tê một chỗ

1. **Gây tê cột sống** là loại thường được dùng nhất khi hoạch định sinh nở theo cách cesarean. Loại này cũng có thể được dùng trong trường hợp cấp cứu cho sinh theo cách cesarean. Một loại thuốc được tiêm cho tê các dây thần kinh từ tử cung của quý vị, còn được gọi là dạ con, và đường ống sinh con. Thuốc này được tiêm qua mũi kim thật nhỏ vào lưng quý

Trang 1

vị. Thuốc gây tê một chỗ được pha trong túi chất lỏng này. Tiêm thuốc tê vào cột sống có tác động nhanh mà chỉ cần ít thuốc. Thuốc tê ngăn chặn các dây thần kinh truyền tín hiệu cảm giác và cử động từ phần dưới của cơ thể quý vị.

- Gây tê ngoài màng cứng** là loại thường được dùng nhiều nhất để giảm đau khi lâm bồn. Một ống plastic nhỏ gọi là ống luồn sẽ được luồn vào khoảng trống bên ngoài màng cột sống của quý vị gọi là khoảng trống ngoài màng cứng. Một loại thuốc làm tê dây thần kinh từ tử cung và đường ống sinh con của quý vị được truyền vào ống luồn. Nếu quý vị đã được gây tê ngoài màng cứng khi lâm bồn và rồi cần sinh con theo cách cesarean, một loại thuốc tê mạnh hơn sẽ được truyền vào ống luồn. Thuốc này làm tê thêm từ phần dưới cơ thể quý vị lên giữa ngực. Thuốc này làm quý vị cảm thấy chân mình rất nặng. Tuy nhiên, thuốc gây tê ngoài màng cứng cần nhiều thời gian hơn để có tác động so với thuốc tê tiêm vào cột sống.
- Gây tê cột sống-ngoài màng cứng kết hợp hay CSE** là kết hợp cả loại gây tê cột sống lẫn ngoài màng cứng. Cách này được áp dụng nếu cuộc giải phẫu kéo dài hơn thường lệ hoặc nếu cơ thể quý vị không thuộc loại có chiều cao hoặc trọng lượng trung bình. Gây tê cột sống được thực hiện để bắt đầu sinh con theo cách cesarean. Sở dĩ như vậy là vì loại gây tê này có tác động nhanh hơn gây tê ngoài màng cứng. Gây tê ngoài màng cứng là để thêm thuốc tê khi cần trong khi giải phẫu.

Khi tôi được gây tê một chỗ thì sao?

- ▶ Một ống plastic nhỏ được luồn vào cánh tay quý vị. Cách này được gọi là truyền tĩnh mạch hay IV.
- ▶ Quý vị nằm nghiêng hoặc ngồi trên cạnh giường.
- ▶ Quý vị được yêu cầu đẩy hóc lưng dưới ra.
- ▶ **Nằm hoặc ngồi yên** khi đang gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng.
- ▶ Hãy cho bác sĩ biết nếu quý vị cảm thấy lẫn tăn nhạt nhạt hoặc như điện giật nhẹ xuống một chân khi kim tiêm vào nhưng đừng cử động.
- ▶ Những bước áp dụng để gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng thường chỉ mất vài phút. Nếu không tiêm kim được dễ dàng thì có thể lâu hơn.

Bác sĩ gây mê:

- Chùi sạch lưng quý vị bằng thuốc sát trùng. Quý vị sẽ cảm thấy lạnh dù đang ở nhiệt độ trong phòng.
- Sờ vào hông và cột sống của quý vị để tìm chỗ tốt nhất trên lưng quý vị mà tiêm gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng.
- Tiêm một chút thuốc để làm tê chỗ da trên lưng quý vị

nơi sẽ gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng. Trường hợp này là tiêm thuốc tê một chỗ. Quý vị sẽ cảm thấy như ong chích và chỉ kéo dài vài giây.

Khi gây tê cột sống, bác sĩ:

- Đâm kim nhỏ vào giữa những đốt xương ở phần lưng dưới của quý vị sau khi làm tê da. Đâm kim thường không đau.
- Tiêm các loại thuốc làm tê dây thần kinh và giảm đau vào chất dịch cột sống.
- Rút kim ra.

Khi gây tê ngoài màng cứng, bác sĩ:

- Đâm kim rộng vào giữa những đốt xương ở phần lưng dưới của quý vị sau khi làm tê da. Đâm kim thường không đau.
- Luồn một ống luồn nhỏ bằng plastic trong kim rộng vào khoảng trống ngoài màng cứng.
- Rút kim ra.
- Truyền các loại thuốc làm tê dây thần kinh và giảm đau vào ống luồn ngoài màng cứng.
- Dán ống luồn ngoài màng cứng vào lưng quý vị. Có thể truyền thêm thuốc nếu cần trong khi giải phẫu

Nếu quý vị đã được gây tê ngoài màng cứng để giảm đau khi lâm bồn:

- Bác sĩ sẽ truyền một liều thuốc tê mạnh hơn vào khoảng trống ngoài màng cứng.
- Nếu cần phải sinh theo cách cesarean thật khẩn cấp thì có thể sẽ có quyết định là không còn đủ thì giờ để truyền thêm thuốc qua ống luồn ngoài màng cứng để kịp có tác động. Một loại gây mê khác sẽ được đề nghị.

Khi gây tê một chỗ có tác động thì sẽ cảm thấy như thế nào?

- ▶ Hai chân quý vị bắt đầu cảm thấy nặng và nóng. Chân cũng có thể bắt đầu lẫn tăn nhạt nhạt.
- ▶ Quý vị cảm thấy tê dần từ rốn chạy xuống và lên đến giữa ngực.
- ▶ Đôi khi tư thế của quý vị sẽ được thay đổi để chắc chắn là thuốc có tác động đều.

Làm thế nào để bác sĩ gây mê biết tôi đã sẵn sàng để bắt đầu giải phẫu?

Bác sĩ sẽ kiểm soát xem cảm giác tê đã lan đến đâu bằng cách dùng một viên nước đá. Quý vị sẽ cảm thấy lạnh

ngất ở chỗ nào chưa tê. Tại chỗ đã có tác động gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng thì quý vị sẽ không thấy lạnh. Bác sĩ gây mê thường sẽ thử lại cảm giác đau của quý vị, chẳng hạn như néo mạnh tại những chỗ mà bác sĩ biết cần phải tê để giải phẫu. Bác sĩ phải biết chắc là quý vị cảm thấy thoải mái trước khi bắt đầu.

Nếu quý vị có cảm giác thấy bị chạm vào hoặc có điều gì đang xảy ra ngay cả khi thuốc tê một chỗ tác động đúng mức thì cũng là chuyện bình thường.

Bác sĩ cũng đo huyết áp thường xuyên trong khi giải phẫu. Nếu quý vị cảm thấy buồn nôn hay khó chịu vào bất cứ lúc nào, hãy cho bác sĩ biết. Cảm giác này thường do tình trạng giảm huyết áp gây ra. Bác sĩ có thể điều trị tình trạng này cho quý vị.

Diễn tiến cuộc giải phẫu ra sao?

- Quý vị nằm ngửa, nghiêng về bên trái.
- Đặt tấm che. Tấm che ngăn cách quý vị và người trợ giúp với chỗ giải phẫu.
- Bác sĩ gây mê luôn luôn ở cạnh quý vị.
- Khi giải phẫu, quý vị có thể cảm thấy bị kéo căng và đè nặng, nhưng sẽ không thấy đau.
- Bác sĩ gây mê kiểm soát tình trạng của quý vị trong suốt cuộc giải phẫu. Bác sĩ sẽ cho thêm thuốc nếu quý vị cần. Tuy không thường xảy ra nhưng đôi khi có thể đổi từ gây tê một chỗ sang gây mê tổng quát trong khi giải phẫu.

Khi giải phẫu xong thì sao?

- ▶ Bác sĩ gây mê và các y tá đưa quý vị vào phòng hồi sức.
- ▶ Các y tá theo dõi và chăm sóc cho quý vị ở đây. Họ bảo đảm cho quý vị được khỏe mạnh sau khi giải phẫu.
- ▶ Người bạn tình của quý vị và em bé thường có thể ở cạnh quý vị.
- ▶ Thuốc giảm đau từ từ tan dần. Quý vị có thể cảm thấy lẫn lộn nhột nhột ở chân khi thuốc tan. Trong vòng vài giờ quý vị sẽ có thể cử động chân lại được.

Gây mê tổng quát, còn được gọi là “gây mê”

Tại sao tôi cần được gây mê?

Gây mê tổng quát được thực hiện khi đó là chọn lựa tốt nhất và an toàn nhất cho quý vị. Một số lý do có thể là:

- Quý vị bị một bệnh trạng mà máu không đông lại đúng mức.
- Lưng của quý vị thật bất thường khiến khó hoặc không thể gây tê một chỗ.

- Có thể không có đủ thì giờ để gây tê một chỗ.
- Gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng không hiệu quả lắm. Tình trạng này không thường xảy ra.

Khi tôi được gây mê thì sao?

- Một ống plastic nhỏ được luồn vào cánh tay quý vị. Cách này được gọi là truyền tĩnh mạch hay IV.
- Quý vị đến phòng giải phẫu.
- Bác sĩ gây mê để quý vị thở dưỡng khí qua mặt nạ trong vài phút.
- Bác sĩ gây mê cho thuốc vào IV vào cánh tay quý vị khi các bác sĩ giải phẫu, được gọi là bác sĩ sản khoa, y tá và bác sĩ của em bé hay bác sĩ nhi khoa có mặt ở đó. Thuốc mê sẽ làm quý vị mê man nhanh chóng. Ngay trước khi mê man, quý vị sẽ cảm thấy có người đè mạnh trên cổ quý vị. Làm như vậy là để ngăn chặn chất lỏng từ bụng quý vị vào phổi.
- Sau khi quý vị mê man, một ống hô hấp được luồn vào khí quản của quý vị. Làm như vậy là để ngăn chặn chất lỏng từ bụng quý vị vào phổi.
- Bác sĩ sẽ cố gắng hết sức để bảo vệ bất cứ răng nào của quý vị đã được bọc hoặc bị lỏng. Đôi khi các răng này có thể bị hư hại.
- Nếu quý vị có vấn đề về khớp trong hàm thì quý vị có thể cảm thấy trầm trọng hơn sau khi gây mê. Khớp này được gọi là TMJ hay khớp thái dương hàm dưới.
- Bác sĩ gây mê tiếp tục truyền thuốc mê cho quý vị đến khi em bé được đem ra an toàn. Thường thì quý vị sẽ không nhớ những gì xảy ra trong khi được gây mê. Rất hiếm khi có người biết những gì xảy ra trong khi giải phẫu. Trường hợp này có thể xảy ra từ 0.1-0.2% trong tất cả những vụ gây mê.
- Người trợ giúp quý vị sẽ chờ quý vị tại khu vực chờ đợi và sẽ vào phòng hồi sức với quý vị khi quý vị được đưa đến đó.

Khi giải phẫu xong thì sao?

- ▶ Quý vị được đưa bằng cáng đến phòng hồi sức.
- ▶ Các y tá theo dõi và chăm sóc cho quý vị ở đây. Họ bảo đảm cho quý vị được khỏe mạnh sau khi giải phẫu.
- ▶ Người bạn tình của quý vị và em bé thường có thể ở cạnh quý vị.

Các Tác Dụng Phụ cho người mẹ:

Khi quý vị tỉnh lại:

- Cổ họng quý vị có thể bị khó chịu đến tối đa một ngày vì ống luồn.

- Quý vị sẽ cảm thấy đau rát sau khi giải phẫu. Y tá sẽ cho quý vị dùng thuốc giảm đau trong phòng hồi sức và khi về phòng.
- Quý vị có thể cảm thấy buồn ngủ và đau bụng trong vài giờ.

Khi so sánh gây tê một chỗ và gây mê tổng quát thì quý vị thấy:

Các điểm lợi của gây tê một chỗ là:

- Gây tê cột sống và ngoài màng cứng thường an toàn hơn cho quý vị và em bé.
- Quý vị vẫn tỉnh để cùng với người bạn tình có thể cùng trải qua kinh nghiệm sinh nở.
- Quý vị sẽ không buồn ngủ sau đó.
- Quý vị có thể ôm và cho em bé bú sớm hơn.
- Quý vị thấy bớt đau nhiều sau đó.
- Em bé sinh ra tỉnh táo hơn.

Các điểm bất lợi của gây tê một chỗ là:

- Thường mất thì giờ chuẩn bị hơn.
- Gây tê cột sống và ngoài màng cứng có thể làm giảm huyết áp của quý vị. Tình trạng này dễ điều trị.
- Đôi khi thuốc tê có thể làm quý vị cảm thấy run rẩy. Tình trạng này xảy ra thường hơn khi gây tê ngoài màng cứng.
- Hiếm khi gây tê một chỗ không có tác động đúng mức. Trong trường hợp này, có thể cần phải gây mê tổng quát.

Ngoài ra, gây tê một chỗ cũng có thể gây:

- Ngứa ngáy trong khi giải phẫu và sau đó. Đây không phải là phản ứng dị ứng. Tình trạng này có thể điều trị được.
- Lưng quý vị có thể bị đau trong vài ngày. Đây là tình trạng thông thường.
- Quý vị bị nhức đầu dữ dội khi ngồi hoặc đứng. Khi nằm xuống quý vị sẽ hết nhức đầu. Nằm nghỉ và truyền chất lỏng qua IV có thể đỡ hơn. Nếu không hết thì có thể điều trị tình trạng nhức đầu bằng những cách khác. Tình trạng này xảy ra cho một trong một trăm phụ nữ.
- Cảm giác lẫn lộn nhột nhột ở một chân khi tiêm kim hoặc luôn ống. Đa số phụ nữ sẽ hết cảm giác này trong vòng vài giây. Tuy nhiên, đối với một số rất ít, một trong ba mươi ngàn người, tình trạng này có thể kéo dài lâu hơn, vài tuần hoặc ngay cả vài tháng. Đôi

khí có người lo sợ là họ có thể bị hư thần kinh vĩnh viễn. Nỗi lo sợ này là bình thường nhưng chuyện này hết sức hiếm hoi. Tình trạng này xảy ra cho một người trong một trăm ngàn người.

Đau lưng rất thường xảy ra sau khi sinh con, nhất là nếu quý vị đã bị đau lưng từ trước hoặc trong thời gian thai nghén. Gây tê cột sống và ngoài màng cứng không làm cho đau lưng lâu dài.

Có biện pháp giảm đau nào cho tôi sau khi giải phẫu?

Có nhiều cách để đỡ đau nhiều sau khi giải phẫu:

- Nếu quý vị được gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng, quý vị thường được cho một loại thuốc có tác động đến tối đa 24 giờ sau khi giải phẫu. Tác dụng phụ chính của thuốc này là làm ngứa có thể đến vài giờ.
- Nếu quý vị được gây tê ngoài màng cứng, ống luôn đổi khi được giữ nguyên tại chỗ để truyền thuốc sau này.
- Một loại thuốc giảm đau gọi là thuốc nhét trực tràng được đưa vào hậu môn quý vị vào cuối cuộc giải phẫu.
- Quý vị có thể uống thuốc viên giảm đau ngay khi có thể nuốt được chất lỏng.
- Nếu quý vị không được gây tê cột sống hoặc ngoài màng cứng thì quý vị có thể được truyền một loại thuốc như morphine vào IV. Quý vị có thể tự truyền thêm thuốc qua một loại bơm đặc biệt khi quý vị cảm thấy cần. Cách này được gọi là thuốc giảm đau do bệnh nhân kiểm soát hay PCA.
- Quý vị có thể được tiêm thuốc giảm đau, như morphine, vào bắp thịt. Cách này không thường được áp dụng.

Tôi có thêm thắc mắc.

Tôi có thể nói chuyện với ai?

Nếu quý vị có thắc mắc hoặc lo ngại về vấn đề giảm đau khi giải phẫu, chúng tôi muốn nói chuyện với quý vị. Hãy yêu cầu bác sĩ của quý vị hẹn cho quý vị nói chuyện với một bác sĩ gây mê tại Phòng Gây Mê của chúng tôi.